

MINISTRY OF HEALTH OF UKRAINE
Danylo Halytskyi Lviv National Medical University
Department of Ukrainian Studies

UKRAINIAN LANGUAGE
EXERCISES FOR PRACTICAL
in the Ukrainian language for foreign
students of the 2nd year of the English
language department of the specialty
221 «Dentistry» (elective part)

Lviv – 2021

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Львівський національний медичний університет імені Данила
Галицького
Кафедра українознавства

УКРАЇНСЬКА МОВА
ВПРАВИ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
з української мови для іноземних студентів
2 курсу англomовного відділення
спеціальності
221 «Стоматологія»
(вибіркова компонента)

Обговорено та ухвалено на засіданні
методичної комісії кафедри українознавства
(протокол № 1 від 31 серпня 2021 року)

Затверджено профільною методичною
комісією гуманітарних дисциплін
(протокол № 3 від 31 серпня 2021 року)

Львів – 2021

УДК 811.161.2 (072)

Н 49

Нагорняк О.М. Compiler – senior lecturer Nahorniak O.M.

Українська мова: вправи для практичних занять з української мови для іноземних студентів 2 курсу англомовного відділення спеціальності 221 «Стоматологія» (вибіркова компонента): навчальний посібник / Укладачка: старший викладач Нагорняк О.М. Львів: Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2021.

The textbook contains exercises and tasks designed to ensure the future dentists' mastery of the norms of modern Ukrainian literary language and compliance with the requirements of the culture of oral and written professional speech; to form skills of using professional terminology in stereotypical communication situations. Practical tasks from each section are aimed at the development and improvement of lexical, grammatical, communicative skills and abilities of foreign students.

Each topic contains a list of recommended reading.

Addressed to foreign students of the English-speaking department of higher medical education, studying in the specialty 221 "Dentistry"

Навчальний посібник містить вправи і завдання, які покликані забезпечити володіння майбутніми стоматологами нормами сучасної української літературної мови та дотримання вимог культури усного й писемного професійного мовлення; сформувані навички оперування фаховою термінологією у стереотипних ситуаціях спілкування. Практичні завдання з кожного розділу спрямовані на розвиток і вдосконалення лексично-граматичних, комунікативних умінь і навичок чужоземних студентів.

До кожної теми вміщено список рекомендованої літератури.

Адресовано іноземним студентам англомовного відділення закладів вищої медичної освіти, які навчаються за спеціальністю 221 «Стоматологія»

РЕЦЕНЗЕНТ:

Гутор Любов Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент

© Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2021

© Оксана Нагорняк, 2021

©Кафедра українознавства

LESSON 1

Modeling the "doctor-patient" dialogue using a record in the patient's medical card to clarify passport data, patient complaints and medical history. Patient complaints and symptoms of diseases of the oral mucosa

Моделювання діалогу «лікар-пацієнт» з використанням запису у медичній карті хворого для з'ясування паспортних даних, скарг хворого та анамнезу захворювання. Скарги пацієнта і симптоми захворювань слизової оболонки порожнини рота

Методичне забезпечення заняття/ Methodological support of classes:

1. Луцак С. М., Ільків А. В., Литвиненко Н. П. та ін. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків: у 2 книгах. Книга 2. Основи професійного мовлення/ С.М. Луцак, А.В. Ільків, Н. П.Литвиненко. – К.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина»,2019. – 456 с.
2. Основні стоматологічні захворювання : навчальний посібник : 2 ч. /Ч. 2. Захворювання пародонту / А. М. Романюк, Є. В. Кузенко, О. І. Кузенко та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2014. – 52 с.
3. Чикайло І.В. Праця лікаря-стоматолога: Методична розробка кафедри українознавства для студентів 2 курсу стоматологічного факультету англомовного відділення – Львів, 2019. – 15 с.

1. Ознайомтеся з інформацією про найбільш поширені захворювання порожнини рота та їх симптоми / Get acquainted with the information about the most common diseases of the oral cavity and their symptoms.

Стоматит – запалення слизової оболонки порожнини рота.

Симптоми: запалення і вкрай неприємні відчуття в ротовій порожнині (печіння, сухість), іноді захворювання супроводжується температурою.

Глосит – запалення слизової оболонки язика. Найчастіше запалюється тільки слизова оболонка язика, але при глибоких травмах язика в товщі м'язів може розвинути гнійне запалення з набряком язика,

порушенням ковтання і високою температурою тіла, іноді утворюється абсцес.

Гінгівіт – запалення ясен, що супроводжується набряком, почервонінням і кровоточивістю.

Симптоми: ясна запалюються, виникає набряк, змінюється їх контур. Через набряк поглиблюється ясенна борозна між зубом і утворюється так звана ясенна кишенька. В результаті виникає почервоніння ясенного краю, набряк і кровоточивість ясен, ясна стають чутливими і хворобливими, виникають труднощі при жуванні і ковтанні.

Хейліт – захворювання губ, червонуватої облямівки і слизової оболонки. Зазвичай розвивається при травмі і тріщинах губ, внаслідок опіку, при тривалому перебуванні на сонці або на морозі в вітряну погоду. Симптоми: лущення; сухість слизової губ, запалення червоної облямівки губ; у куточку ротової порожнини можливе виникнення тріщин; болісність і дискомфорт у ділянці рота; висипання або кірочки на губах.

2. Прочитайте речення. Знайдіть у них скарги /Read the sentence. Find complaints in them.

1. Вибач, але мені важко розмовляти. У мене болить язик.
2. Завтра у мого друга вечірка, а я не можу ні їсти, ні пити. Погано себе почуваю: весь рот у виразках. Напевно у мене ще й підвищена температура.
3. Лікарю, я не знаю, що зі мною. Не можу почистити зуби: ясна болять і кровоточать; важко жувати і ковтати.
4. У суботу в мене новорічна фотосесія. Не знаю, як бути? Дивись, у якому стані мої губи: ось тут висип, почервоніння. До того ще й свербить і створює певний дискомфорт: навіть посміхатись важко.
5. Напевно сьогодні я не піду в університет, бо почуваю себе недобре: всього трусить, важко ковтати, язик набряк. Не маю настрою і апетиту.

3.А. Ознайомтесь із записами у медичній карті стоматологічного хворого /Get acquainted with the records in the medical card of a dental patient.

Медична карта стоматологічного хворого № 39 2021 рік

ПІБ – Козак Роман Дмитрович

Стать – чоловіча

Дата народження - 05. 10. 1998

Адреса, телефон – м. Львів, вул. Івасюка 15, кв. 3; тел. 0638328655

Скарги: на біль і кровоточивість ясен, який посилюється при чищенні зубів і під час прийому їжі; загальну слабкість, погане самопочуття, підвищення температури тіла до 37,5 С, неприємний запах з рота.

Болі в яснах виникли 3 дні тому після перенесеного гострого респіраторного захворювання. Протягом останніх двох років була незначна кровотеча з ясен під час чищення зубів. *Анамнез*: тиждень тому температура підвищувалась до 38°C. З'явилося нездужання, головний біль.

Приймав «Сульфадиметоксин» та «Стрепсилс». Через 2 дні з'явилися біль в яснах, набряк ясен, почервоніння, кровоточивість, ускладнене приймання твердої їжі. Раніше подібних ознак не було. В дитинстві хворів на ексудативний діатез, ГРВІ.

Б. На основі даних , записаних у медичній карті, встановіть попередній діагноз стоматологічного хворого /Based on the data recorded in the medical card, establish a preliminary diagnosis of the dental patient.

4. Доповніть діалог відповідями хворого. Скористайтесь інформацією попереднього завдання / Complete the dialogue with the patient's answers. Use the information of the previous task.

Стоматолог: Добрий день!

Пацієнт:

Стоматолог: Скажіть ваше прізвище, ім'я, по батькові.

Хворий:

Стоматолог: Яка ваша домашня адреса? Телефон?

Хворий:

Стоматолог: Як ви себе почуваєте?

Хворий:

Стоматолог: Коли виник біль у яснах?

Хворий:

Стоматолог: Яка у вас температура тіла?

Хворий:

Стоматолог: Як довго температура підвищена?

Хворий:

Стоматолог: Які ліки ви приймали?

Хворий:

Стоматолог: Після прийому «Сульфадиметоксину» ставало краще?

Хворий:

Стоматолог: Раніше у вас були подібні симптоми?

Хворий:

Стоматолог: Які захворювання ви перенесли в дитинстві?

Хворий:

Стоматолог: Виписую рецепт. Приймайте ліки за такою схемою: кларитин по 1 таблетці на добу, найз по 100 мг 2 рази на добу, аскорутин по 0,25 г на добу; а також полощіть рот антисептиками

(фурацилін, стоматидин, гівалекс, цитраль, розчин прополісу та ін.). Після усунення явищ запалення необхідно провести санацію порожнини рота та професійну гігієну.

Хворий:

Стоматолог: Зателефонуйте мені наступного тижня.

Хворий:

Стоматолог: На все добре.

**5. Поєднайте слова так, щоб утворилися словосполучення /
Combine words to form phrases.**

Звертатись	рот
Лікувати	рецепт
Скаржитись	до лікаря
Приймати	халат
Проводити	санацію
Одягати	зуби
Виписувати	ліки
Телефонувати	на біль
Чистити	мамі
Полоскати	хворого

LESSON 2

Анамнез життя – історія життя хворого. Схема анамнезу життя хворого. Характеристика процесу за складовими частинами та за послідовністю дій у ньому

Anamnesis vitae – the life story of the patient. The scheme of the anamnesis of the patient`s life. Characteristics of the process by its components and the sequence of actions in it

**Методичне забезпечення заняття/
Methodological support of classes:**

1. Луцак С. М., Ільків А. В., Литвиненко Н. П. та ін. Українська мова якіноземна для англомовних студентів-медиків: у 2 книгах. Книга 2. Основи професійного мовлення/ С.М. Луцак, А.В. Ільків, Н. П.Литвиненко. – К.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2019. – 456 с.

1. Основні стоматологічні захворювання: навчальний посібник: у 2 ч./Ч. 2. Захворювання пародонту / А. М. Романюк, Є. В. Кузенко, О. І. Кузенко та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2014. – 52 с.

2. Чикайло І.В. Праця лікаря-стоматолога: Методична розробка кафедри українознавства для студентів 2 курсу стоматологічного факультету англомовного відділення. – Львів, 2019. – 15

**1. Прочитайте і запам'ятайте наступні слова та вирази/
Read and memorize the following words and expressions**

Анкетування - questionnaire
Дитинство - childhood
Побут - everyday life
Харчування - nourishment
Спадковість - heredity
Ускладнення - complication
Анамнез життя - life history
Дорослий вік - adulthood
Фізичний розвиток - physical development
Психічний розвиток - mental development
Перенесені захворювання - past illnesses
Супутні захворювання - concomitant diseases
Спосіб життя - lifestyle
Стан хворого - the patient's condition
Умови життя - living conditions
Шкідливі звички - bad habits

2. А. Прочитайте схему анамнезу життя хворого / Read the scheme of the patient's life history

Анамнез життя (anamnesis vitae)

До опитування історії життя хворого треба підходити індивідуально, враховуючи його вік, інтелект та основну патологію. Треба звернути увагу на:

- фізичний та розумовий розвиток;
- спадковість (наявність аналогічних чи спадкових хвороб у родичів, стан здоров'я або причини смерті батьків); - матеріально - побутові умови та умови праці;
- харчування (регулярність, якість та кількість їжі);
- шкідливі звички (куріння, вживання алкоголю, наркотиків).

У хворого детально треба розпитати про перенесені та наявні хвороби (вірусний гепатит, туберкульоз, венеричні захворювання, хвороби крові, серцево-судинної системи, СНІД), травми і оперативні втручання. При зборі алергологічного анамнезу слід звернути увагу на наявність захворювань з алергологічним компонентом (бронхіальна астма, полінози), непереносимість медикаментів (анестетиків, антибіотиків), алергічні реакції на харчові продукти, запахи. При встановленні алергії на медикаменти лікар позначає це в листку призначень і на титульній сторінці історії хвороби.

**Б. Розкажіть, як потрібно збирати анамнез життя пацієнта/
Tell how to collect the patient's life history.**

3. Сформулюйте репліки – запитання стоматолога до відповідей пацієнтки / Formulate replicas - the dentist's questions for answers patient.

Стоматолог:

Пацієнтка: Корнієнко Лідія Миколаївна.

Стоматолог:

Пацієнтка: 12 квітня 1987 року.

Стоматолог:

Пацієнтка: у місті Львові.

Стоматолог:

Пацієнтка: болять задні зуби, важко пережовувати їжу.

Стоматолог:

Пацієнтка: 3 дні тому.

Стоматолог:

Пацієнтка: вітряна віспа у 3 роки, кір у 8 років, ГРВІ - майже щороку у зимовий період.

Стоматолог:

Пацієнтка: ні, на ці захворювання не хворіла.

Стоматолог:

Пацієнтка: алергії на медикаменти не маю.

Стоматолог:

Пацієнтка: двічі на день (вранці і ввечері) чищу зуби щіткою і зубною пастою з вмістом фтору. Після їжі використовую ополіскувач для ротової порожнини. **Стоматолог:**

Пацієнтка: проживаю з чоловіком і дитиною у двокімнатній квартирі на Сихові. Матеріально забезпечена.

Стоматолог:

Пацієнтка: харчуюсь повноцінно, регулярно - 3 рази на день. Їжа різноманітна.

Стоматолог:

Пацієнтка: вихователькою у дитячому садочку №3.

Стоматолог:

Пацієнтка: не курю і не вживаю алкоголю і наркотиків.

Стоматолог:

Пацієнтка: не пригадую, аби члени моєї родини хворіли на подібні захворювання.

4. На основі діалогу (завдання 3) зробіть запис в історії життя хворого у медичній карті / Based on the dialogue (task 3), write in the patient's life story in the medical card.

5. До іменників доберіть прикметники. Словосполучення запишіть / Choose adjectives for nouns .Write down the phrase.

... харчування, ... вік, ... розвиток,... захворювання,... звички,...
зуби,... період, ... карта, ... кабінет, ... халат, ... реакція, ... біль,
...дзеркало.

LESSON 3

Анамнез життя – історія життя хворого. Схема анамнезу життя хворого. Характеристика процесу за складовими частинами та за послідовністю дій у ньому

Anamnesis vitae – the life story of the patient. The scheme of the anamnesis of the patient`s life. Characteristics of the process by its components and the sequence of actions in it

Методичне забезпечення заняття/ Methodological support of classes:

1.Луцак С. М., Ільків А. В., Литвиненко Н. П. та ін. Українська мова якіноземна для англомовних студентів-медиків: у 2 книгах. Книга 2. Основи професійного мовлення/ С.М. Луцак, А.В. Ільків, Н. П.Литвиненко. – К.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2019. – 456 с.

2.Основні стоматологічні захворювання: навчальний посібник: у 2 ч./Ч. 2. Захворювання пародонту / А. М. Романюк, Є. В. Кузенко, О. І. Кузенко та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2014. – 52 с.

3.Чикайло І.В. Праця лікаря-стоматолога: Методична розробка кафедри українознавства для студентів 2 курсу стоматологічного факультету англомовного відділення. – Львів, 2019. – 15 с.

1. Read the microtext. Put the words in brackets in the correct grammatical form Прочитайте мікротексти / Слова у дужках поставте у правильній граматичній формі

Анамнез життя (хворий), а також професійний анамнез можуть допомогти виявити етіологію (хвороба), системні захворювання, професійні шкідливості Неправильний спосіб життя, поганий гігієнічний догляд за (зуби) можуть бути (причина) виникнення даного захворювання або обтяжувати його перебіг. Не менш важливе значення має з'ясування (алергологічний анамнез). Під час опитування виявляють, які алергічні реакції були у хворого в (минуле) або є в даний час, як він реагує на введення (сироватки), (вакцини), прийом (лікарські засоби) і особливо на введення (препарати) для (місцеве знеболення). При опитуванні слід дотримуватися (принципи) деонтології, не висловлювати своїх (міркування) вголос, оскільки хворий може їх неправильно зрозуміти . Після розпитування лікар починає огляд (щелепо-лицева ділянка)..

2. Сформулюйте репліки – запитання стоматолога до відповідей пацієнтки / Formulate replicas - the dentist's questions for answers patient.

Стоматолог:

Пацієнт: Савчук Андрій Романович

Стоматолог:

Пацієнт: 3 вересня 2002 року.

Стоматолог:

Пацієнт: у місті Харкові, на вул. Гагаріна 3, кв. 1.

Стоматолог: з батьками, у 3-кімнатній квартирі.

Пацієнт: неодружений, дітей не маю.

Стоматолог:

Пацієнт: сильно болить задній зуб вгорі, ледве пережовую їжу.

Стоматолог:

Пацієнт: майже тиждень.

Стоматолог:

Пацієнт: вітряна віспа у 3 роки; запалення легень, ларингіт – у шкільному віці.

Стоматолог:

Пацієнт: ні, на ці захворювання не хворіла.

Стоматолог:

Пацієнт: алергії на медикаменти не маю.

Стоматолог:

Пацієнт: вранці чищу зуби щіткою і зубною пастою. Ввечері використовую ополіскувач для ротової порожнини.

Стоматолог:

Пацієнт: харчуюсь нерегулярно. Часто п'ю каву.

Стоматолог:

Пацієнт: працюю в IT -компанії.

Стоматолог:

Пацієнт: курю, іноді вживаю алкоголь.

Стоматолог:

Пацієнт: приблизно 1 пачку в день.

Стоматолог:

Пацієнт: у дідуся була бронхіальна астма.

3. На основі діалогу (завдання 3) зробіть запис в історії життя хворого у медичній карті / Based on the dialogue (task 3), write in the patient's life story in the medical card.

4. До іменників доберіть прикметники. Словосполучення запишіть / Choose adjectives for nouns. Write down the phrase.

... препарати, ... вік, ... ділянка, ... захворювання, ... звички, ...
зуби, ... їжа, ... карта, ... кабінет, ... халат, ... реакція, ... біль, ... крісло.

5. Дайте відповіді на запитання / Answer the questions /

Додано примітку [OH1]:

1. Що таке анамнез життя хворого?
2. Як розпочати опитування стоматологічного хворого?
3. Про що потрібно детально розпитати хворого, аби встановити попередній діагноз?
4. Яке значення для лікування має алергологічний анамнез?
5. Куди потрібно записати отримані дані клінічного обстеження?

LESSON 4

Формулювання реплік- запитань лікаря до хворого на основі запису в історії життя хворого та інформації схеми анамнезу хворого. З'ясування часу початку захворювання, характеру, часу його виникнення, інтенсивності і тривалості та місця локалізації больового відчуття

Formulation of remarks-questions of the doctor to the patient on the basis of record in the history of life of the patient and information of the scheme of the anamnesis of the patient. Finding out the time of onset of the disease, the nature, time of its occurrence, intensity and duration and location of pain

Методичне забезпечення заняття/ Methodological support of classes:

1. Луцак С. М., Ільків А. В., Литвиненко Н. П. та ін. Українська мова якіноземна для англомовних студентів-медиків: у 2 книгах. Книга 2. Основи професійного мовлення/ С.М. Луцак, А.В. Ільків, Н. П.Литвиненко. – К.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2019. – 456 с.
2. Основні стоматологічні захворювання: навчальний посібник: у 2 ч./Ч. 2. Захворювання пародонту / А. М. Романюк, Є. В. Кузенко, О. І. Кузенко та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2014. – 52 с.
3. Чикайло І.В. Праця лікаря-стоматолога: Методична розробка кафедри українознавства для студентів 2 курсу стоматологічного факультету англомовного відділення. – Львів, 2019. – 15 с.

1. Прочитайте і запам'ятайте схему опитування хворого/ Read and memorize the scheme of questioning the patient.

2. Ознайомтесь із записом в історії життя стоматологічного хворого / Read the life history of a patient with dental disease.

Народився 3 серпня 1981р. у Львові в сім'ї робітників, був першою дитиною. Виховувався батьками. У сім років пішов до школи; у фізичному і психічному розвитку від однолітків не відставав; вчився посередньо, але без труднощів. Закінчив 11 класів та вступив до Львівського політехнічного інституту, де здобув спеціальність архітектора. Після закінчення інституту працював за фахом.

Одружений, має двох дорослих дітей, які живуть окремо. Соціально-побутові умови життя задовільні, екологічний регіон проживання без виявлених екологічних забруднень. Алкоголем не зловживає, курить по одній пачці цигарок у день.

У дитячому віці хворів на вітряну віспу та ендемічний паротит. У 2015 році у хворого виявили виразкову хворобу шлунка та дванадцятипалої кишки. Влітку 2020 року переніс коронавірус середньої форми важкості. Наявність туберкульозу, вірусного гепатиту, СНІДу та венеричних захворювань хворий заперечує.

Спадковий анамнез не обтяжений, алергічні реакції на лікарські препарати та харчові продукти не виявлено.

3. Сформулюйте репліки-запитання лікаря до хворого на основі запису в історії життя хворого та інформації схеми анамнезу хворого (завдання 1,2) / Formulate replicas – questions of the doctor to the patient on the basis of a record in the patient's life history and information of the patient's anamnesis scheme (task 1,2).

Стоматолог:

Пацієнт: Ткаченко Володимир Павлович

Стоматолог:

Пацієнт: 39 років.

Стоматолог:

Пацієнт: так, майже 20 років.

Стоматолог:

Пацієнт: я – архітектор, працюю у приватній фірмі.

Стоматолог:

Пацієнт: місто Львів, вул. Зелена, будинок 134, квартира 18.

Стоматолог:

Пацієнт: 0633358640

Стоматолог:

Додано примітку [OH2]:

Пацієнт: ні, з дружиною. Діти живуть окремо.

Стоматолог:

Пацієнт: болять і кровоточать ясна; відчуваю неприємний запах з рота.

Стоматолог:

Пацієнт: під час чищення зубів і пережовування твердої їжі.

Стоматолог:

Пацієнт: сильний, ніби пульсує.

Стоматолог:

Пацієнт: ясна при чищенні кровоточать давно, іноді набрякають, але так сильно ще не боліли.

Стоматолог:

Пацієнт: приймав знеболювальні ліки, а також ополіскував рот настоєм ромашки і шавлії.

Стоматолог:

Пацієнт: м'якою зубною щіткою і пастою для чутливих зубів.

Стоматолог:

Пацієнт: алкоголь вживаю лише на свята, курю .

Стоматолог:

Пацієнт: приблизно одну пачку в день.

Стоматолог:

Пацієнт: на вітрянку , паротит та ГРВІ. Маю проблеми зі шлунком. Влітку підхопив коронавірусну інфекцію.

Стоматолог:

Пацієнт: лікувався вдома, оскільки перебіг хвороби не був важким.

Стоматолог:

Пацієнт: алергії на ліки й продукти харчування не маю.

Стоматолог:

Пацієнт: не пригадую, аби мої найближчі родичі мали ці захворювання.

Стоматолог:

Пацієнт: дякую, лікарю.

Стоматолог:

Пацієнт: До побачення.

4. Перепишіть текст. Слова в дужках вжуйте у правильній граматичній формі / Rewrite the text. Use the words in brackets in the correct grammatical form.

Біль в зубі виникає при подразненні (нервові рецептори), які знаходяться в різних відділах (щелепо-лицева система). Всі процеси, які відбуваються в зубах призводять до подразнення (рецепторний апарат).

Патологічні процеси сигналізують від рецепторів в кору (головний мозок) і далі перетворюються у відчуття (біль). Найбільше (больові рецептори) знаходиться всередині (порожнина зуб). Ці рецептори виконують захисну функцію і при виникненні навіть (перший біль) необхідно звернутися до (стоматолог), оскільки ігнорування може призвести до (серйозні ускладнення).

5. Прочитайте діалог «Лікар-пацієнт». Охарактеризуйте біль хворого на пульпіт/ Read the dialogue «Doctor-patient». Describe the pain of a patient with pulpitis.

Лікар-стоматолог: Добрий день. Що вас турбує?

Хворий: Сильно болить зуб , трохи вухо і скроня .

Лікар-стоматолог: відколи у вас такі симптоми?

Хворий: приблизно тиждень.

Лікар-стоматолог: чому ви так довго терпіли і не звернулись до мене?

Хворий: спочатку біль не так турбував і не був такий інтенсивний. Трохи нила верхня щелепа. Можна було терпіти.

Лікар-стоматолог: а коли біль став нестерпний?

Хворий: позавчора вночі я прокинувся від гострого болю у ділянці задніх зубів.

Лікар-стоматолог: біль триває постійно чи періодами?

Хворий: приблизно 20 хвилин, а потім відпускає.

Лікар-стоматолог: відчуваєте біль всієї щелепи чи окремого зуба?

Хворий: найбільше болить у ділянці 6-7 зубів, часом біль віддає у вухо і скроню.

Лікар-стоматолог: у який період доби найбільше болить?

Хворий: увечері і вночі.

Лікар-стоматолог: хворий зуб реагує на холодну чи гарячу їжу?

Хворий: і на холодну, і на гарячу - одразу відчуваю біль.

Лікар-стоматолог: які знеболювальні засоби використовували?

Хворий : Кетанов.

Лікар-стоматолог: Добре. А зараз широко відкрийте рот, аби я зміг оглянути хворобливу ділянку .

LESSON 5

Запис в історії життя хворого в медичній карті на основі діалогу лікаря з хворим. Дійсний стан хворого. Схема визначення дійсного стану хворого. Приклади записів у медичній карті.

Record in the patient's life history in the medical card based on the doctor's dialogue with the patient. The actual condition of the patient. The scheme of determining the actual condition of the patient. Examples of records in the medical card.

Методичне забезпечення заняття/

Methodological support of classes:

1. Луцак С. М., Ільків А. В., Литвиненко Н. П. та ін. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків: у 2 книгах. Книга 2. Основи професійного мовлення/ С.М. Луцак, А.В. Ільків, Н. П.Литвиненко. – К.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2019. – 456 с.

2. Основи стоматології: підручник / В.О. Маланчук, А.В. Борисенко, А.В. Харьков та ін.; за ред. В.О. Маланчука. — К.: Медицина, 2009. — 592 с.

3. Основні стоматологічні захворювання : навчальний посібник : у 2 ч./ Ч. 2. Захворювання пародонта / А. М. Романюк, Є. В. Кузенко, О. І. Кузенко та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2014. – 52 с.

4. Чикайло І.В. Праця лікаря-стоматолога: Методична розробка кафедри українознавства для студентів 2 курсу стоматологічного факультету англомовного відділення – Львів, 2019. – 15 с.

1. Запишіть і запам'ятайте слова і словосполучення / Write down and memorize words and phrases:

Свідомість – consciousness

Затьмарення - eclipse (of consciousness)

Ступор -stupor

Сопор – sopor

Несвідомий стан - unconscious state

Психічний стан -mental state

Перкусія – percussion

Пальпація -palpation

Зондування – sounding

Шкірні покриви – skin

Носогубні складки - nasolabial folds

Змикання губ - closing of lips

Положення підборіддя - chin position

Присінок порожнини рота - dorsum of the oral cavity

Вуздечка губ - bridle of the lips

Міжзубний сосочок - interdental papilla

Каріозна порожнина - carious cavity

Прикус -bite

2.Прочитайте і запам'ятайте типову схему визначення теперішнього стану хворого. / Read and memorize a typical scheme for determining the current condition of a dental patient.

Теперішній стан хворого

Визначення теперішнього (дійсного) стану стоматологічного хворого проводиться за такою схемою:

загальний огляд пацієнта

огляд обличчя пацієнта

огляд присінку порожнини рота

огляд власне порожнини рота

огляд зуба і зубних рядів(inspectio)

обстеження місця захворювання (locus morbi)

зондування

перкусія (вертикальна, горизонтальна) (percussio)

пальпація слизової оболонки в ділянці проекції верхівки кореня, регіональних лімфатичних вузлів і щитоподібної залози, суглобів, м'язів (palpatio)

Загальний стан

1. Загальний стан хворого (задовільний, середньої важкості, важкий, агонія),
2. Стан свідомості: ясна, неясна, затьмарення, ступор (заціпеніння), сопор (отупіння), несвідомий стан.
3. Психічний стан: спокійний, збудливий, загальмований.
4. Стан зовнішніх покривів і видимих слизових: забарвлення шкірних покривів і видимих слизових; висипання на шкірних покривах; висипання на слизових оболонках.

Детальний огляд

Огляд обличчя:

- стан шкірних покривів особи (колір, тургор, висип, рубці.);
- вираженість носо-губних складок (згладжені, помірно виражені, поглиблені);
- лінія змикання губ (наявність заїди, рівномірність);
- ступінь оголення передніх зубів або альвеолярної частини при розмові й усмішці;
- положення підборіддя (пряме, виступає, западає, зміщений убік);
- симетричність половин обличчя;
- висота нижньої частини обличчя(пропорційна, збільшена, зменшена).

Огляд присінку порожнини рота:

•Глибина дрібний - якщо його глибина не більше 5 мм, середній - 6-10 мм, глибокий - більш 10 мм •Вузечки губ слабкі - прикріплюються в ділянці перехідної складки; середні - на відстані 1-5 мм від вершини міжзубного сосочка;

сильні - безпосередньо до вершини сосочка.

Огляд власне порожнини рота:

(огляд зубів і зубних рядів)

- форма зубів ;
- розмір зубів ;
- кількість зубів;
- колір зубів;
- каріозні порожнини (контактні поверхні);
- форма зубних рядів;
- прикус .

3. Поставте запитання до виділених слів / Make up the questions to the italicized words.

1. Зуби потрібно чистити *вранці і ввечері*.
2. Стоматологи радять проходити огляд *два рази на рік*.
3. Зуби лікують *у стоматологічному кабінеті*.
4. *Стоматолог-терапевт* перевіряє стан зубів.
5. Лікар оглядає *рот, зуби і ясна*.
6. Стоматолог пломбує зуб *поетапно і послідовно* .
7. Стоматолог-хірург *видаляє* зуби.

5. Прочитайте про основні методи обстеження стоматологічних хворих. Випишіть у зошит лише ті , що належать до об'єктивних методів обстеження / Read about the basic methods of examination of dental patients. Write in a notebook only those that belong to the objective methods of examination.

6.

Опитування хворого, пальпація, скарги, перкусія, історія розвитку захворювання, огляд ротової порожнини, огляд зубів, сімейний анамнез, паспортні дані, аускультация, анамнез життя, загальний огляд хворого, рентгенографія, лабораторні дослідження.

5. Поєднайте слова обох колонок :1 – термін ; 2 – визначення терміна/ Combine the words of both column: 1 - term; 2 - definition of the term .

Ступор   емоційна реакція людини на справжню або уявну небезпеку;

Сопор   постукування по поверхні зуба пінцетом або ручкою зонда;

Страх клінічний метод дослідження, заснований на
обмацуванні поверхні досліджуваного органу та виявленні різних його
властивостей за допомогою дотику;

Перкусія синдром загального порушення свідомості;
Пальпація метод лікарського обстеження внутрішніх органів
людини й тварин вислухуванням;

Аускультация стан повної нерухомості з підвищенням м'язового
тонусу;

Зондування метод, що визначає стан пародонту за непрямим
показником — станом періодонтальної щілини.

Б. А. Прочитайте приклад запису у медичній карті хворого на гострий гнійний періодонтит/ Read the example of an entry in the medical cards of a patient with acute purulent periodontitis.

Скарги на біль у ділянці 32, що віддає у вухо; біль при накушуванні на 32; відчуття зуба, що «виріс». Загальний стан задовільний. Перенесені захворювання: пневмонія, дитячі інфекції.

Історія захворювання. Приблизно рік тому вперше з'явився біль у 32, особливо турбував уночі. Хворий до лікаря не звертався. З часом біль стих. Минулої доби 32 знов почав боліти. Хворий звернувся до лікаря.

Огляд. При зовнішньому огляді змін немає. Підпідборідні лімфатичні вузли трохи збільшені. При пальпації безболісні. Рот відкривається вільно. У 32 – глибока порожнина, зуб рухливий; перкусія болюча. Слизова оболонка ясен у ділянці 32 злегка гіперемована, набрякла. На рентгенограмі 32 – змін немає.

Б. Використовуючи приклад запису у медичній карті хворого, напишіть діалог лікаря-стоматолога з хворим на гострий гнійний періодонтит 32 зуба./

Using the example of a record in a patient's medical card, write a dialogue between a dentist and a patient with acute purulent periodontitis of 32 teeth.

LESSON 6

Оформлення запису в медичній карті хворого відповідно до плану за описом симптомів захворювання на основі діалогу лікаря з хворим, починаючи запис із назви відповідної частини професійного діалогу

Making a record in the patient's medical card according to the plan for the description of the symptoms of the disease based on the doctor's dialogue with the patient, starting with the name of the relevant part of the professional dialogue.

**Методичне забезпечення заняття/
Methodological support of classes:**

1. Луцак С. М., Ільків А. В., Литвиненко Н. П. та ін. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків: у 2 книгах. Книга 2. Основи професійного мовлення/ С.М. Луцак, А.В. Ільків, Н. П.Литвиненко. – К.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2019. – 456 с.
2. Основи стоматології: підручник / В.О. Маланчук, А.В. Борисенко, Л.В. Харьков та ін.; за ред. В.О. Маланчука. — К.: Медицина, 2009. — 592 с.
3. Основні стоматологічні захворювання : навчальний посібник : у 2 ч. Ч. 2. Захворювання пародонта / А. М. Романюк, Є. В. Кузенко, О. І. Кузенкота ін. – Суми : Сумський державний університет, 2014. – 52 с.
4. Чикайло І.В. Праця лікаря-стоматолога: Методична розробка кафедри українознавства для студентів 2 курсу стоматологічного факультету англомовного відділення – Львів, 2019. – 15 с.

1. Доберіть до іменників прикметники. Використовуйте слова для довідок/ Choose adjectives for nouns. Use words for help.

Біль, відчуття, препарати, трави, крісло, порожнина, температура, діагноз.

Слова для довідок/ Words for help: медичний, сильний, попередній, лікувальний, стоматологічний, ротовий, високий, больовий.

2. Запишіть і запам'ятайте репліки-запитання плану розпитування хворого/ Write down and memorize the replica-questions of the patient's questioning plan.

1. На що ви скаржитесь? Що вас турбує?
2. Який характер болю? Біль постійний чи періодичний?
  3. Коли найбільше турбує біль: вдень чи вночі?
  4. Де саме відчуваєте біль?
  5. Куди віддає біль? Куди іррадіює біль?
  6. За яких умов виникає біль?
  7. Протягом якого часу (скільки часу, як довго) триває напад болю? Через який період часу біль зникає?

3. Прочитайте діалог лікаря-стоматолога з пацієнтом. Оформіть запис у медичній карті стоматологічного хворого за планом/

Read the dentist's dialogue with a patient. Make an entry in the medical card of the dental patient according to the plan.

План

1. Загальні скарги.
2. Характер болю.
3. Інтенсивність болю.
4. Іррадіювання болю.
5. Місце локалізації больових відчуттів.
6. Умови виникнення нападів болю.
7. Тривалість больових відчуттів.
8. Додаткові відчуття під час нападів болю.

Стоматолог: які у вас скарги?

Хворий: у понеділок мені видалили зуб. Відчуваю сильний біль після цього. **Стоматолог:** де саме вас болить? У лунці?

Хворий: так.

Стоматолог: біль виник одразу після видалення зуба?

Хворий: ні, на третій день. Спочатку не так боліло, а на п'ятий день біль посилювався.

Стоматолог: який характер болю ?

Хворий: ниючий, іноді інтенсивний, пульсуючий.

Стоматолог: біль відчуваєте лише в лунці, чи він кудись віддає?

Хворий: болить права частина обличчя і голова.

Стоматолог: температуру тіла не вимірювали?

Хворий: температура підвищена. Вранці була 37.8.

Стоматолог: ви приймали знеболювальні чи жарознижувальні препарати?

Хворий : Аспірин.

Стоматолог: після видалення зуба полоскали рот лікувальними розчинами, травами?

Хворий: ні.

Стоматолог: сідайте в крісло і відкрийте широко рот.

Хворий сідає в крісло. Лікар оглядає ротову порожнину.

Стоматолог: ясна червоні і запалені, гнійні виділення з лунки.

Хворий: у мене відчуття , що розпирає ший.

Стоматолог проводить пальпацію підщелепних лімфатичних вузлів.

Стоматолог: нічого дивного : лімфовузли збільшені.

Хворий: потрібно робити операцію?

Стоматолог: наразі випишу вам антисептики і антибіотики. Якщо за кілька днів симптоми не зникнуть, доведеться звернутись до хірурга.

4. Прочитайте симптоми стоматологічних захворювань. Випишіть у зошит лише ті, які стосуються альвеоліту / Read the symptoms of dental disease. Write in a notebook only those that belong to the alveolitis.

Помірний біль, який проходить через кілька секунд; сильний, пульсуючий біль; відчуття розпирання; різкий біль при потраплянні твердої їжі; біль віддає в щелепу; болить голова; біль виник місяць тому; болить у лунці; почервоніння ясен, лімфовузли у нормі, підвищена температура тіла; погіршення апетиту; біль при чищенні зубів; важко ковтати їжу; лімфатичні вузли збільшені; болять усі зуби; кровоточивість ясен; нічний біль; зуб реагує на гаряче і холодне; неприємний запах з рота;

5.Складіть речення за моделями / Make sentences according to models.

Model. Що це ЩО

Альвеоліт – це запалення лунки після видалення зуба.

ХТО скаржиться на ЩО

У КОГО болить ЩО

ЩО віддає КУДИ

КОЛИ турбує ЩО

ХТО робить ЩО

LESSON 7

Діалог лікаря з хворим з виділенням реплік-запитань лікаря, що стосуються історії теперішнього захворювання й історії життя хворого.

Оформлення запису у медичній карті про життя , теперішнього захворювання й історії життя хворого.

Dialogue of the doctor with the patient with selection of remarks-questions of the doctor concerning the history of the present disease and the history of the patient's life. Making a record in the medical card about life, current illness and life history

Методичне забезпечення заняття/ Methodological support of classes:

1. Луцак С. М., Ільків А. В., Литвиненко Н. П. та ін. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків: у 2 книгах. Книга 2. Основи професійного мовлення/ С.М. Луцак, А.В. Ільків, Н. П.Литвиненко. – К.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина»,2019. – 456 с.
2. Основи стоматології: підручник / В.О. Маланчук, А.В. Борисенко, Л.В. Харьков та ін.; за ред. В.О. Маланчука. — К.: Медицина, 2009. — 592 с.

3. Основні стоматологічні захворювання : навчальний посібник : у 2 ч. Ч. 2. Захворювання пародонта / А. М. Романюк, Є. В. Кузенко, О. І. Кузенкота ін. – Суми : Сумський державний університет, 2014. – 52 с.
4. Чикайло І.В. Праця лікаря-стоматолога: Методична розробка кафедри українознавства для студентів 2 курсу стоматологічного факультету англomовного відділення – Львів, 2019. – 15 с.

1. Прочитайте текст/ Read the text

Історія хвороби

Історія хвороби, або амбулаторна карта, є обов'язковим офіційним і лікарським документом. В стоматології, історія хвороби, відображає динаміку захворювання, методи лікування та його результати.

Вона складається з таких частин:

Анамнез життя. Ці дані вказує пацієнт самостійно заповнюючи анкету, під час першого візиту до лікаря, відповідаючи на такі питання:

- Загальні реєстраційні дані.
- коротка біографія хворого (умови праці та проживання);
- спадкова обтяженість ;
- перенесені захворювання загально соматичного характеру;
- шкідливі звички (куріння, вживання алкоголю, наркотиків);
- наявність алергій.

Всі наступні дані заповнює лікар:

Скарги, з якими звернувся пацієнт: причини та характер болю.

Об'єктивне обстеження :

- загальна конфігурація лиця;
- зубна формула;
- характеристика зубів (інтактні, рухомі, стертість, колір, форма, положення у зубній дузі, структура, наявність пломб, під- та над"ясених каменів;
- характеристика дефектів зубних рядів;
- вид прикусу;
- дані Rtg-дослідження;
- жувальна ефективність за Рубіновим, Ряховським;
- стан слизової оболонки ротової порожнини;
- морфологічна характеристика щелеп;
- стан тканин ротової порожнини до лікування.

Наступним пунктом є встановлення діагнозу та його опис.

Щоденник лікування.

Тут вказують дату та всі маніпуляції які проводили пацієнту.

В амбулаторних картах пацієнтів зберігаються штрих коди зі стерилізації, а також фотопротокол для кращої візуалізації роботи.

2. Дайте відповіді на питання / Answer the questions/

- 1) Що таке історія хвороби?
- 2) З яких частин вона складається?
- 3) Що записують в розділі «Анамнез життя»?
- 4) З якими скаргами, як правило, звертається хворий до стоматолога?
- 5) На що слід звернути увагу при об'єктивному обстеженні?
- 6) Що записує лікар у графу «Щоденник»?

3. Прочитайте діалог лікаря з хворим/ Read the doctor's dialogue with the patient

Стоматолог: Добрий день, ваше ПІБ, дата народження.

Пацієнт: Захарченко Юрій Богданович, 17.03.2001р.

Стоматолог: за якою адресою ви проживаєте? Номер вашого мобільного?

Пацієнт: м.Дрогобич, вул. І.Франка, 95. Тел. 0736720911

Стоматолог: ви живете в квартирі чи у власному будинку?

Пацієнт: я мешкаю з сім'єю у власному будинку.

Стоматолог: де ви працюєте?

Пацієнт: я – працівник Приватбанку.

Стоматолог: що вас турбує?

Пацієнт: мене болять ясна, неприємні відчуття під час жування .

Стоматолог: ясна кровоточать?

Пацієнт: так, іноді при чищенні я помічаю кров.

Стоматолог: у вас є на щось алергія?

Пацієнт: не знаю, раніше не помічав.

Стоматолог: як ви доглядаєте за ротовою порожниною?

Пацієнт: ретельно чищу зуби вранці і ввечері.

Стоматолог: яку щітку використовуєте при чищенні?

Пацієнт: жорстку. Мені здається вона краще вичищає залишки їжі.

Стоматолог: сідайте в крісло, широко відкрийте рот; я огляну ваші ясна.

Скоріш за все у вас гінгівіт.

Пацієнт: що мені з цим робити?

Стоматолог: виписую рецепт на ліки. Рекомендую вам змінити зубну щітку на більш м'яку, купити в аптеці зубну пасту Пародонтекс і чистити нею зуби хоча б на ніч. Раджу також полоскати ротову порожнину вранці і ввечері відваром шавлії.

Пацієнт: щиро Вам дякую, лікарю.

Стоматолог: за тиждень прийдіть на огляд.

Пацієнт: так, звісно. До зустрічі!

4. На основі діалогу зробіть запис у медичній карті хворого у розділі «Анамнез життя». Based on the dialogue, make a record in the patient's medical card in the section "Life history".

5. Запишіть репліки-запитання лікаря до хворого /Write down the doctor's questions to the patient/

Стоматолог:

Пацієнт: дуже болить зуб.

Стоматолог:

Пацієнт: ось тут, вгорі, з правого боку.

Стоматолог:

Пацієнт: кілька днів.

Стоматолог:

Пацієнт: реагує на холодне і гаряче

Стоматолог:

Пацієнт: вночі біль просто нестерпний!

Стоматолог:

Пацієнт: біль віддає в голову, праве око теж болить

Стоматолог:

Пацієнт: приймав знеболювальні, полоскав лікувальними травами.

Стоматолог:

Пацієнт: раніше трохи допомагало, але останні дні навіть сильні ліки не допомагають.

Стоматолог:

Пацієнт: ви мені видалите цей зуб?

Стоматолог:

Пацієнт: гаразд, йду робити рентген.

Стоматолог:

Пацієнт: до зустрічі.

LESSON - 8

Попередній діагноз. Приблизна схема обґрунтування діагнозу

Preliminary diagnosis. Approximate scheme of substantiation of the diagnosis.

**Методичне забезпечення заняття/
Methodological support of classes:**

- 1.Луцак С. М., Ільків А. В., Литвиненко Н. П. та ін. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків: у 2 книгах. Книга 2.Основи професійного мовлення/ С.М. Луцак, А.В. Ільків, Н. П.Литвиненко. – К.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина»,2019. – 456 с.

2. Основи стоматології: підручник / В.О. Маланчук, А.В. Борисенко, Л.В. Харьков та ін.; за ред. В.О. Маланчука. — К.: Медицина, 2009. — 592 с.

3. Основні стоматологічні захворювання : навчальний посібник : у 2 ч. Ч. 2. Захворювання пародонта / А. М. Романюк, Є. В. Кузенко, О. І. Кузенкота ін. — Суми : Сумський державний університет, 2014. — 52 с.

4. Чикайло І.В. Праця лікаря-стоматолога: Методична розробка кафедри українознавства для студентів 2 курсу стоматологічного факультету англomовного відділення — Львів, 2019. — 15 с.

1. Запам'ятайте і запишіть слова і словосполучення/Memorize and write down words and phrases/

1. обґрунтування — argumentation; grounds
2. попередній діагноз — anterior diagnosis
3. формулювати(ся) — to formulate; to lay down
4. безпосередньо — immediately, directly
5. звернення (звертання) — resort
6. на підставі — on grounds
7. дані — data, facts, information
8. вкрай — completely, absolutely
9. виділяти / виділити — to select, to separate
10. давність — remoteness
11. тривалість — duration, continuance
12. додаткові методи — additional (extra) methods
13. перебіг захворювання — running of disease; course of illness
14. розлад — disorder
15. етіологія; етіологічний — etiology; etiological
17. за наявності — with presence
18. ускладнення — complication
19. супутнє захворювання — attendant disease
20. приблизний — approximate
21. виходити з даних — to base on facts
22. враховуючи результати ... — taking into consideration the results
23. перераховувати — to count over
24. показник — index
25. підтверджувати діагноз — to confirm the diagnosis
26. встановити діагноз — to diagnose

1. Прочитайте текст/Read the text.

Встановлення діагнозу

На підставі даних, отриманих лікарем при суб'єктивному та об'єктивному обстеженні, формулюється висновок щодо захворювання, наявного у пацієнта. Етапами діагностики є:

попередній діагноз – встановлюється на підставі даних, отриманих при опитуванні та за допомогою основних (огляду, мануальних та простих інструментальних) методів обстеження;

остаточний діагноз - формується на підставі даних, отриманих за допомогою додаткових методів обстеження, які дозволяють підтвердити або спростувати попередній діагноз, а також уточнити клінічну форму захворювання, ступінь його тяжкості тощо.

2. Розкажіть, чим попередній діагноз відрізняється від остаточного/ Explain how the previous diagnosis differs from the final one.

3. Ознайомтесь з приблизною схемою обґрунтування діагнозу/ Get acquainted with the approximate scheme of substantiation of the diagnosis .

На підставі скарг хворого на ..... (перерахувати основні характерні скарги із розділу “Скарги”), виходячи з даних анамнезу ..... (коротко із відповідного розділу історії хвороби навести характерні особливості розвитку захворювання), беручи до уваги дані фізичного обстеження ..... (з розділу “Фізичне обстеження хворого” навести основні загальні й місцеві симптоми, характерні для захворювання, діагноз якого обґрунтовується), а також враховуючи результати додаткових досліджень ..... (перераховують ті зміни показників додаткових методів дослідження, які підтверджують діагноз, що обґрунтовується), можна встановити попередній діагноз (назва основного захворювання, його період, варіант перебігу і т.ін.)”.

Допускається окремо обґрунтовувати частини діагнозу (нозологічну форму, період захворювання, варіант перебігу, ступінь функціональних розладів та ін.).

4. На основі прочитаного, встановіть попередній діагноз / Based on what you read, make a preliminary diagnosis.

Хворий 45-ти років скаржиться на ниючий, тривалий біль в 46 зубі, який з'являється під дією температурних і хімічних подразників. При огляді 46 зуба в пришийковій ділянці, на вестибулярній поверхні - глибока каріозна порожнина, заповнена пігментованим розм'якшеним дентином. Зондування різко болюче в одній точці. На холодну воду з'являється повільно наростаючий ниючий біль.

5. Дайте відповіді на питання/ Answer the questions.

- 1) Які етапи діагностики вам відомі?
- 2) Коли формується попередній діагноз?

- 3)Для чого потрібний попередній діагноз?
- 4)На підставі чого формулюється попередній діагноз?
- 5)Яким повинен бути попередній діагноз?

LESSON - 9

Моделювання діалогу «лікар - пацієнт» на основі запису лікаря у медичній карті хворого. Імплантація у стоматології. Визначення характеру захворювання та постановка можливого діагнозу на основі діалогу «лікар - пацієнт».

Modeling of the "doctor-patient" dialogue based on the doctor's record in the patient's medical card. Implantation in dentistry. Determining the nature of the disease and making a possible diagnosis based on the dialogue "doctor-patient".

Методичне забезпечення заняття/ Methodological support of classes:

1. Луцак С. М., Ільків А. В., Литвиненко Н. П. та ін. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків: у 2 книгах. Книга 2. Основи професійного мовлення/ С.М. Луцак, А.В. Ільків, Н. П.Литвиненко. – К.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2019. – 456 с.
2. Основи стоматології: підручник / В.О. Маланчук, А.В. Борисенко, А.В. Харьков та ін.; за ред. В.О. Маланчука. — К.: Медицина, 2009. — 592 с.
3. Основні стоматологічні захворювання : навчальний посібник : у 2 ч. Ч. 2. Захворювання пародонта / А. М. Романюк, Є. В. Кузенко, О. І. Кузенкота ін. – Суми : Сумський державний університет, 2014. – 52 с.
4. Чикайло І.В. Праця лікаря-стоматолога: Методична розробка кафедри українознавства для студентів 2 курсу стоматологічного факультету англомовного відділення – Львів, 2019. – 15 с.

1. Запам'ятайте нові слова і словосполучення/ Memorize new words and phrases.

1. Імплантація -implantation
2. знімні протези-removable dentures
3. відновлення - restoration
4. зубний ряд - dentition
5. чужорідне тіло - alien body
6. зубний міст – dental bridge
7. обточування – sharpening
8. зубний протез – протез
9. обмеження – limitation

10. навантаження- load

2. Прочитайте текст/Read the text.

Переваги імплантації

Ще кілька років тому найпоширенішими способами відновлення зубного ряду вважалися знімні протези і зубні мости. Проте знімні протези викликають неприємні відчуття чужорідного тіла і доставляють багато незручностей, а встановлення зубного мосту супроводжується обточуванням сусідніх зубів, що сприяє їх швидкому виходу з ладу.

Імплантація дає можливість замінити втрачені зуби без обточування і додаткової обробки сусідніх зубів. Імплантат можна встановлювати у будь-якому місці зубного ряду. Імплантація дозволяє відновити функції навіть повністю беззубій щелепі, тому можна назавжди відмовитися від знімного протеза. Цей метод зберігає не лише кісткову тканину, але і знімає зайве навантаження з сусідніх зубів в процесі жування.

Імплантація є абсолютно безболісною і процедурою без травм, а імплантати здатні прослужити набагато довше, ніж зубні мости або зуби під коронкою.

Імплантація повністю відновлює жувальну функцію, тоді як інші методи, так або інакше, ставлять певні обмеження на інтенсивність використання протезів та мостів. Імплантат абсолютно не відрізняється від природного зуба і не викликає дискомфорту – ні функціонального, ні естетичного. Вартість зубного імплантату і в цілому ціни на імплантацію вищі, ніж традиційні методи відновлення зубного ряду. Проте, якщо порівняти витрати на регулярне відвідування стоматолога для усунення проблем, що часто виникають із зубним мостом або протезом, то вартість імплантату виправдана в усіх відношеннях.

3. А Дайте відповіді на питання/Answer the questions.

1. Які найпоширеніші способи відновлення зубного ряду?
2. Які переваги має імплантація порівняно зі знімними протезами?
3. Якою процедурою є імплантація зубів?
4. Чи викликають дискомфорт імплантати?
5. Чому імплантація не так поширена, як інші методи?

4. Запишіть репліки – запитання лікаря до пацієнта/Write down the remarks - the doctor's question to the patient

Стоматолог:

Пацієнт: у мене випав зуб

Стоматолог:

Пацієнт: я відкусив шматочок яблука.

Стоматолог:

Пацієнт: ті, що поруч, теж рухливі.

Стоматолог:

Пацієнт: при чищенні ясна кровоточать.

Стоматолог:

Пацієнт: лікував минулого року.

Стоматолог:

Пацієнт: у батька був пародонтоз. Зараз він носить знімні протези.

Стоматолог:

Пацієнт: я б хотів поставити зубний протез або імплантат.
Що ви мені порадите?

Стоматолог:

Пацієнт: звісно, що хочу полікувати сусідні зуби.

Стоматолог:

Пацієнт: дякую за поради і рекомендації.

Стоматолог:

Пацієнт: До побачення.

5. На основі діалогу (завдання 4.) встановіть можливий діагноз хворого/

Based on the dialogue (task 4.) establish a possible diagnosis of the patient.

LESSON 10.

Скарги хворого – суб'єктивне обстеження хворого. План розпитування хворого.

Репліки-запитання плану розпитування хворого. Скарги пацієнта і симптоми захворювань у терапевтичній стоматології

Complaints of the patient. Patient questioning scheme. Patient questioning plan. Replicas-questions of the plan of interrogation of the patient. Patient complaints and symptoms of diseases in dentistry.

Методичне забезпечення заняття/

Methodological support of classes:

1. Луцак С. М., Ільків А. В., Литвиненко Н. П. та ін. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків: у 2 книгах. Книга 2. Основи професійного мовлення/ С.М. Луцак, А.В. Ільків, Н.

П.Литвиненко. – К.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина»,2019. – 456 с.

2. Основи стоматології: підручник / В.О. Маланчук, А.В. Борисенко, Л.В. Харьков та ін.;за ред. В.О. Маланчука. — К.: Медицина, 2009. — 592 с.

3. Основні стоматологічні захворювання : навчальний посібник : у 2 ч.Ч. 2. Захворювання пародонта / А. М. Романюк, Є. В. Кузенко, О. І. Кузенкота ін. – Суми : Сумський державний університет, 2014. – 52 с.

4.Чикайло І.В. Праця лікаря-стоматолога: Методична розробка кафедри українознавства для студентів 2 курсу стоматологічного факультету англomовного відділення – Львів, 2019. – 15 с.

1. Прочитайте і запам'ятайте наступні слова/ Read and memorize the following words

Анестезія – anaesthesia

бормашина – drill

вилиця – foreskin

відхилення – deviation

губи – lips

дентин – dentin

емаль – enamel

знімок – X-ray, photo

зліпок– cast, model

карієс – caries

Корінь – root

коронка – crown

крісло – chair

кровоточивість – bleeding

пародонт (періодонт) parodontium

періодонтиту – periodontitis

піднебіння – palate

пломба – dental fillings

потилиця – nape

прикус – bite

пульпа –pulp

пульпіт – pulpitis

реєстратура – registry

стоматит – stomatitis

2. Прочитайте про захворювання ротової порожнини. Перекладіть англійською мовою. / Read about diseases of the oral cavity. Translate into English.

Карієс – це руйнування твердих тканин зуба з поступовим формуванням порожнини

Пульпіт – гостре або хронічне запалення пульпи через проникнення в неї бактерій із каріозної порожнини зуба.

Періодонтит – це запалення окістя зуба (періодонта) і прилеглих до нього тканин.

Стоматит – запалення слизової оболонки ротової порожнини.

Пародонтит – запальне захворювання тканин періодонта, що характеризується прогресивним руйнуванням нормальної структури коміркового відростка щелепи.

3. Ознайомтеся зі скаргами пацієнтів, які мають захворювання зубів і ротової порожнини/ Read the complaints of patients with dental and oral diseases.

СКАРГИ ПАЦІЄНТА

Карієс: скарги на косметичний дефект твердих тканин зуба (виникнення плями, почорніння), на появу незначної чутливості від дії різних подразників, переважно хімічних (кисле, солодке), може з'явитися порожнина в зубі.

Пульпіт: на початку запалення – слабкий тупий біль. Якщо процес розвивається, біль стає сильним, часто посилюється вночі. Може настільки сильно боліти уся щелепа, що людина просто не в змозі визначити, який саме зуб у неї болить.

Періодонтит: спочатку пацієнт відчуває важкість і напруження в зубі, який став ніби більшим, довшим за інші. Поступово виникає досить сильний біль спонтанного характеру. Біль постійний, локалізований, не іррадіює, посилюється вночі та майже не полегшується звичайними анальгетиками. Оскільки процес постійно розвивається, інтенсивність болю зростає. Крім того, може виникати характерний провокований біль. Усе, що збільшує кровонаповнення в ділянці зуба, провокує напади болю. З'являється сильний біль під час їди.

Стоматит: спочатку виникає легке почервоніння слизової оболонки рота, з часом слизова оболонка набрякає, з'являється біль, печіння. Слизова оболонка починає покриватися невеликими ранками круглої або овальної форми, білого і сірого кольору, з півкою зверху й ореолом червоного кольору.

Пародонтоз: гіперемія і набряк слизової оболонки ясен, кровоточивість ясен, рухомість зубів, біль у яснах, неприємний запах із рота, поява щілин між зубами і виникнення зубо-ясенних кишень, гнійні виділення, зміна смакових відчуттів.

4. Прочитайте репліки пацієнтів і визначте, які в них захворювання/ Read the patients' remarks and determine what diseases they have.

–У мене сильний біль у ділянці щоки під оком, болять верхні зуби збоку, особливо, коли їм тверду їжу. Ліки від болю не допомагають.

- Відчуваю біль у зубі, коли їм щось кисле або солодке. Здається, зуб змінив колір.
- Завжди спльовую кров під час чищення зубів, інколи болять ясна.
- На яснах з'явилися ранки, мені боляче жувати.
- Сильно болять усі зуби знизу, особливо вночі, не можу спати від болю.

5. Запам'ятайте фрази, якими стоматолог може заспокоїти пацієнта, що хвилюється або боїться/ Memorize phrases that the dentist can use to reassure a patient who is worried or afraid.

- Не бійтеся. Вам не буде боляче.
- Я зроблю вам анестезію, ви не будете відчувати болю.
- Не хвилюйтеся. Я зроблю вам анестезію.
- У нас чудова анестезія. Усе буде безболісно.

LESSON 11

Діалог лікаря з хворим для з'ясування його паспортних даних. Структура діалогу-розпитування. Лексична робота за темою «Сімейний стан». Моделювання діалогу-розпитування з використанням заданих реплік-відповідей

Dialogue of the doctor with the patient to find out his passport data. The structure of the dialogue-questioning. Lexical work on the topic "Marital status". Modeling of dialogue-questioning with the use of the given replies-answers

**Методичне забезпечення заняття/
Methodological support of classes:**

1. Українська мова як іноземна для англомовних студентів. У 2 книгах. // За ред. проф.Луцак С.М. - Книга 2. Основи професійного мовлення.—К., 2019 – 500 с.
2. Майданюк І.З., Лазарчук А.Ю. Українська мова. Збірник вправ і завдань (робочий зошит для студентів-іноземців): Частина 1.—Тернопіль: Мандрівець, 2005 –120 с.
3. Тишковець М.П., Кривоус М.Б. Тести з української мови як іноземної. –Тернопіль, 2007. –162 с.

СІМЕЙНИЙ СТАН

сімейний стан – marital status

одружений/ не одружений – married (for males) **заміжня / не заміжня** – married (for females) **розлучений / розлучена** – divorced **удівець / удова** – widow/widow **чоловік, дружина** – husband, wife **1(одна) дитина, 2 (двоє) дітей** – 1 child, 2 children

РОДИЧІ (RELATIVES)

1. Вивчіть наступні слова і словосполучення. / Learn the following words and expressions.

родичі – relatives

мати, батько mother, father

донька, син – daughter, son **батьки** – parents

дружина, чоловік – wife, husband

баба (бабуся), дід (дідусь) – grandmother, **grandmother тітка,**

дядько – aunt, uncle

(рідна) сестра, (рідний) брат – sister, brother **двоюрідна сестра,**

двоюрідний брат – cousin.

1. Прочитайте питання і відповіді / Read the following questions and answers.

– **Як Вас звати?**

– Андрій Миколайович.

– Сиротюк Андрій Миколайович.

– **Як Ваше прізвище?**

– Моє прізвище Прокопенко. **Ваше ім'я, по батькові?**

– Михайло Іванович.

Ваше прізвище, ім'я, по батькові?

– Ярмолюк Ольга Степанівна.

2 . Доповніть діалог / Complete the dialogue .

1. – .....?

– Романенко.

2. – .....?

– Віталій Максимович.

3. – .....?

– 30 років.

4. – .....?

– Вища. Я закінчив авіаційний інститут.

5. – .....?

– Так, я живу в цьому місті.

6. – .....?

– На авіаційному заводі.

7. – .....?

– Інженер-конструктор.

8. – .....?

– Я працюю тут 5 років.

3. Прочитайте питання і відповіді/ Read the following questions and answers.

– **Сімейний стан ?**

– Я одружений. / Я заміжня. – **Ви одружений?**

- Так одружений.
- Ні, не одружений.
- **Ви заміжня?**
- Так, заміжня.
- Ні, не заміжня.
- Я вдівець. Дружина померла три роки тому. **У неї була виразка шлунку (stomach ulcer).** – Я вдова, чоловік помер рік тому від інсульту (died of a stroke).
- **У вас є діти?**
- Так, у мене є дитина, трьохлітня дочка (3-years old daughter).**
- Так, у мене є двоє дітей.
- **Ні, у мене немає дітей.**

4. Прочитайте діалог лікаря з пацієнтом і розіграйте його за ролями. / Read the dialogue between the doctor and the patient. Then act out the similar dialogue.

- Лікар:** Ваші прізвище, ім'я, по батькові?
- Пацієнт:** Проценко Лілія Сергіївна.
- Лікар:** Скільки вам повних років? **Пацієнт:** 32 роки.
- Лікар:** Ви приїжджа?
- Пацієнт:** Ні, я живу в цьому місті.
- Лікар:** Ви заміжня?
- Пацієнт:** Так, заміжня.
- Лікар:** У вас є діти?
- Пацієнт:** Так, у мене є син, йому 7 років.
- Лікар:** Ваші чоловік і син здорові?
- Пацієнт:** Чоловік здоровий, а у сина бронхіальна астма.

5. Прочитайте діалог лікаря з пацієнтом і розіграйте його за ролями. / Read the dialogue between the doctor and the patient. Then act out the similar dialogue.

- Лікар:** Як Ваше прізвище?
- Пацієнт:** Моє прізвище Павлів.
- Лікар:** Ім'я, по батькові?
- Пацієнт:** Володимир Іванович.
- Лікар:** Скільки вам років?
- Пацієнт:** Мені 21 рік.
- Лікар:** Число, місяць і рік народження?
- Пацієнт:** 17 жовтня 1995 р.
- Лікар:** Ви народились у Львові?
- Пацієнт:** Ні, я народився у Львівській області, у м. Стрий.
- Лікар:** А зараз де ви живете?
- Пацієнт:** Зараз я живу у Львові.

Лікар: Ваша домашня адреса?

Пацієнт: Вул. Лисенка 12, кв. 6.

Лікар: Це у центрі?

Пацієнт: Ні, це на Високому Замку.

LESSON 12

Характеристика болю за локалізацією, тривалістю, змінами його інтенсивності

та інтенсивності його ознак. Віддієслівні іменники

Characteristics of pain by localization, duration, changes in its intensity and intensity of its symptoms.

**Методичне забезпечення заняття/
Methodological support of classes:**

1.Українська мова як іноземна для англомовних студентів. У 2 книгах. // За ред. проф.Луцак С.М. - Книга 2. Основи професійного мовлення.—К., 2019 – 500 с.

2.Майданюк І.З., Лазарчук Л.Ю. Українська мова. Збірник вправ і завдань (робочий зошит для студентів-іноземців):Частина 1.–Тернопіль: Мандрівець, 2005 –120 с.

3.Тишковець М.П., Кривоус М.Б. Тести з української мови як іноземної. –Тернопіль,2007. –162 с.

1. Прочитайте і запам'ятайте репліки лікаря-стоматолога. Перекладіть англійською мовою/ Read and memorize the remarks of the dentist. Translate into English.

–Сідайте зручно в крісло.

–Відкрийте рот широко.

–Не закривайте рота.

–Прополощіть рот.

–Сплюньте.

–Закрийте рот і поверніть нижньою щелепою.

2. Прочитайте питання стоматолога і відповіді пацієнта щодо локалізації зубного болю/ Read the dentist's questions and the patient's answers about the location of the toothache.

–Де болить? – Ось тут.

–Де у вас болить? – Тут, зверху.

–Де саме болить? – Там, де випала пломба.

–Який саме зуб болить? – Я не знаю, який, болять усі зуби знизу справа.

–Де локалізується біль? – Праворуч внизу.

–Де ви відчуваєте біль? – З лівого боку зверху.

3. Працюйте в парах. Розпитайте один одного про локалізацію зубного болю/Work in pairs. Ask each other about the location of the toothache.

4. Прочитайте слова, що означають характер та інтенсивність зубного болю. Перекладіть англійською мовою слова, що характеризують зубний біль/Read the words that mean the nature and intensity of toothache. Translate into English the words that describe toothache.

Характер болю: гострий, пульсівний, періодичний, ниючий, тупий, постійний.

Інтенсивність: сильний, нестерпний, помірний, слабкий, різкий, жахливий.

5. Утворіть іменники від поданих дієслів, складіть з ними словосполучення/Form nouns from the given verbs, make phrases with them.

Model: видаляти – видалення.

Звернутися – ... .

Пломбувати – ... .

Чистити – ... .

Знеболити – ... .

Оглядати – ... .

Перевіряти – ... .

Боліти – ... .

Харчуватися – ... .

Пережовувати – ... .

Відкушувати – ... .

Відвідувати – ... .

Дихати – ... .

Утримувати – ... .

Ковтати – ... .

Полоскати – ... .

Стискати – ... .

Протезувати – ... .

Анестезувати – ... .

Лікувати – ... .

Знеболити – ... .

LESSON 13

Моделювання діалогу лікаря з хворим для з'ясування його скарг (карієс)

Modeling the doctor's dialogue with the patient to clarify his complaint (caries)

Методичне забезпечення заняття/

Methodological support of classes:

- 1.Українська мова як іноземна для англомовних студентів. У 2 книгах. // За ред. Проф.Луцак С.М. – Книга 2. Основи професійного мовлення.— К., 2019 – 500 с.
- 2.Майданюк І.З., Лазарчук Л.Ю. Українська мова. Збірник вправ і завдань (робочий зошит для студентів-іноземців): Частина 1.–Тернопіль: Мандрівець, 2005 –120 с.
- 3.Тишковець М.П., Кривоус М.Б. Тести з української мови як іноземної. Тернопіль, 2007. –162 с.

1. Поєднайте слова так, щоб утворилися словосполучення / Match the words to make phrases (the words that go together).

Лікувати	ліки
Купувати	хворий зуб
Приходити	знімок
Установити	зуб
Зробити	стан зубів
Свердити	до стоматолога
Перевіряти	на огляд
Звертатися	пломбу
Одягати	рот
Відкрити	халат

2. Підберіть антоніми до наступних слів / Write down the opposites:

постійна пломба – ____ пломба, верхня щелепа – ____ щелепа, хворий зуб – ____ зуб.

3. Зверніть увагу на слово **"ясна"**(**"the gums"**) – цей термін в українській мові має тільки форму множини (**pl.**), а прикметник, утворений від нього, має форму **"ясенний"**.

Питання для перевірки розуміння слова (concept-checking questions):

У пацієнта набрякли ясна? (Так).

У пацієнта інфікована ясенна кишеня?(Так).

4. Запам'ятайте наступні слова і словосполучення / Learn the following words and expressions.

Сильний зубний біль – a bad toothache.

Біль у зубі при накушуванні – pain in the tooth when biting.

Чутливість до холодного і гарячого – tenderness to cold and hot.
Гігієна ротової порожнини – oral hygiene. Видаляти – to remove.
Чищення зубного каменю і нальоту – scaling and polishing stains.
Процедура – sitting. Рухомість зубів – shaking teeth.
Запалення – inflammation. Полоскати – rinse.

5. Прочитайте текст/Read the text.

Люди часто звертаються до стоматолога. Стоматолог – це зубний лікар. Стоматологи лікують зуби. Стоматолог-терапевт перевіряє стан зубів. Лікар оглядає рот, зуби і ясна. Він використовує дзеркало. Якщо у вас є дірка (дірочка) або порожнина в зубі, лікар установить пломбу. Інколи лікар говорить, що потрібно зробити знімок зубів (рентгенограму). Стоматолог-хірург видаляє зуби, які неможливо вилікувати. Інколи стоматолог виконує місцеву анестезію. Лікар робить укол, і пацієнт не відчуває болю, коли лікар свердлить чи видаляє зуб. Зрештою, «профілактика краще, ніж лікування». Стоматологи рекомендують чистити зуби два рази за день і приходити на огляд два рази (двічі) за рік. Будь-яке захворювання зубів і ротової порожнини треба своєчасно лікувати, виконувати профілактичні заходи і постійні гігієнічні процедури в стоматолога. Несвоєчасне лікування може призвести до втрати зубів.

People often visit a dentist. A dentist is a tooth doctor. Dentists care for teeth. The dentist checks condition of your teeth. The doctor examines your mouth, teeth, and gums. He uses a mirror. If you have a hole, or a cavity in the tooth, the doctor will put a filling. Sometimes, the doctor says that you need to have dental x-rays. A surgeon dentist removes the teeth which is impossible to cure. In some occasions, you will need a local anesthetics. The doctor makes injection so that the patient can not feel the pain when the dentist drills or removes the tooth. Finally, «prevention is better than cure». Dentists recommend you brush your teeth twice a day and go for a check-up twice a year. Any diseases of teeth and oral cavity should be treated in a timely manner, preventive measures and constant hygienic procedures at the dentist. Untimely treatment can lead to loss of teeth.

Дайте відповіді на запитання/ Answer the questions.

1. Що потрібно робити, коли виникають перші симптоми стоматологічного захворювання?
2. До чого може призвести несвоєчасне лікування?
3. Чи потрібно проводити гігієнічні процедури в стоматолога?
4. Що краще - профілактика чи лікування?

6. Складіть питання до речень / Make up the questions.

- a. Стоматологи радять проходити огляд два рази за рік.

- b. Стоматолог-терапевт перевіряє стан зубів.
- c. Лікар оглядає рот, зуби і ясна.
- d. Лікар робить укол.
- e. Стоматологи лікують зуби.
- f. Лікар свердлить зуб.
- g. Стоматолог-хірург видаляє зуби.

7. Запам'ятайте слова і словосполучення / Learn the words and expressions.

Біль (ниючий, гострий, пульсуючий) – pain (aching, acute, pulsating).

Набряк ясен – swollen gums.

Кровоточивість – ясен bleeding gums.

Почервоніння ясен – redness of the gums.

Гнійні виділення – purulent discharge.

Неприємний запах із рота – bad breath.

Руйнування твердих тканин зуба – destruction of hard tooth tissues.

Недостатнє слиновиділення – insufficient salivation.

Щілина, проміжок між зубами – gap.

Болючий – painful.

Щербатий зуб – chipped tooth.

Знеболювальне – anaesthesia. Передні зуби – front teeth.

8. Прочитайте діалог між лікарем-стоматологом і пацієнтом. Дайте відповідь на запитання/ Read the dialogue between the dentist and the patient. Answer the questions.

У СТОМАТОЛОГА

Лікар: Добрий ранок. Чим можу бути вам корисним? Що вас турбує?

Пацієнт: У мене дуже поганий (гнилий) зуб. Він мене турбує і вдень, і вночі.

Лікар: Зараз я маю оглянути вашу ротову порожнину. Відкрийте рот ширше. Який це зуб?

Пацієнт: Ось цей зліва. Ви його видалите?

Лікар: Ваш зуб дуже поганий, але поки ще не занадто пізно для того, щоб спробувати його полікувати. Зараз я покладу в зуб спеціальні ліки. Потім ви підійдете до мене через два дні в цей же час. Я встановлю в цей зуб пломбу.

Пацієнт: Дуже дякую, лікарю.

Лікар: Прошу.

Пацієнт: До побачення. **Лікар:** До побачення.

Doctor: Good morning. What can I do for you? What troubles do you have?

Patient: I have got a very bad tooth. It's troubling me day and night.

Doctor: Now I must examine your mouth. Open it wide. Which one is it?

Patient: This one on the left. Will you take it out?

Doctor: Your tooth is very bad but it is not too late for trying to treat it. I will put a special medicine into the tooth now.

Then you will come in two days at the same time. I will fill the tooth.

Patient: Thank you very much, doctor.

Doctor: Not at all.

Patient: Good-bye.

Doctor: Good-bye.

Дайте відповіді на запитання пацієнта / Answer your patient's questions.

1. Лікарю, що мені робити, якщо вдома зуб буде боліти?
2. Через скільки часу після процедури можна їсти?
3. Скажіть, будь ласка, коли ви працюєте?
4. Лікарю, скажіть, як часто потрібно змінювати зубну щітку?

LESSON 14-15

Моделювання діалогу лікаря з пацієнтом для з'ясування його скарг (пульпіт)

Modeling the doctor's dialogue with the patient to clarify his complaints (pulpitis)

**Методичне забезпечення заняття/
Methodological support of classes:**

1. Луцак С. М., Ільків А. В., Литвиненко Н. П. та ін. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків: у 2 книгах. Книга 2. Основи професійного мовлення / С.М. Луцак, А.В. Ільків, Н. П.Литвиненко. – К.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2019. – 456 с.
2. Основи стоматології: підручник / В.О. Маланчук, А.В. Борисенко, Л.В. Харьков та ін.; за ред. В.О. Маланчука. — К.: Медицина, 2009. — 592 с.
3. Основні стоматологічні захворювання : навчальний посібник : 2 ч. Ч. 2. Захворювання пародонта / А. М. Романюк, Є. В. Кузенко, О. І. Кузенкота ін. – Суми : Сумський державний університет, 2014. – 52 с.
4. Чикайло І.В. Праця лікаря-стоматолога: Методична розробка кафедри українознавства для студентів 2 курсу стоматологічного факультету англомовного відділення – Львів, 2019. – 15 с.

**1. Прочитайте і запам'ятайте наступні слова і словосполучення/
Read and memorize the following words and phrases .**

1. пульпіт – the inflammation of soft tissues of the tooth
2. м'якоть – pulp
3. запалення – inflammation

4. викликати – to cause
5. приступ – attack
6. обмежуватися – to confine; to restrict; to limit
7. перебіг – running; passing
8. гострий – sharp; keen
9. хронічний – chronic (al)
10. досить тривалий – rather long (protracted)
11. причому – moreover; and what's more
12. спокійні проміжки – calm intervals
13. гнійний – purulent
14. подразник – irritant
15. зменшуватися – to reduce; to decrease
16. зазвичай – as usual; as ever
17. попадання (попадати) – to get
18. відсмоктування (відсмоктувати) – to suck out
19. оголена ділянка – uncover area
20. знищувати / знищити – to destroy; to annihilate
21. чутливість – sensitivity; sensibility
22. миш'якова паста – arsenic (al) paste
23. придатний – fit; suitable; useful
24. закріплення – fastenning; fixing
25. протез – prosthetic appliance; prosthesis

2. Прочитайте текст/Read the text.

ПУЛЬПІТ

Якщо вчасно не звернутись до лікаря і не запломбувати каріозну порожнину, процес руйнування зуба буде розвиватися далі і розповсюдиться на м'які тканини зуба – пульпу.

Запалення м'яких тканин зуба – пульпіт (від лат. pulpa – м'якоть) викликає приступи сильного болю. Біль інколи обмежується лише у даному зубі, але частіше він є розлитим, посилюється вночі і тому людина не може заснути.

За перебігом хвороби пульпіти поділяють на гострі і хронічні.

Під час гострих пульпітів – короткочасні приступи сильних болів змінюються досить тривалими безбольовими проміжками, причому дуже часто новий приступ викликається дією на хворий зуб холодної води. Якщо больові приступи тривають довго, а спокійні проміжки є короткими, то це вже гострий загальний пульпіт.

Гострий гнійний пульпіт характеризується дуже сильними, пульсуючими болями, які від холодного подразника зменшуються.

Хронічні пульпіти – зазвичай результат гострих пульпітів. Больові відчуття є нерізкими, але вони посилюються за найменшого

подразнення – попадання їжі у каріозну порожнину, відсмоктування із неї повітря, від холоду або тепла.

Лікар під час лікування запалення пульпи накладає на її оголену ділянку ліки, щоб знищити запалення та больову чутливість. Лікування складається з видалення пульпи із зуба (“зубного нерва”) після накладання миш’якової пасти та пломбування каріозної порожнини. Пульпа, яка є необхідною для живлення та функціонування зуба, видалена; зуб “мертвий”, але він ще протягом багатьох років знаходиться у ротовій порожнині, бере участь у жуванні та придатний для закріплення на ньому різних протезів.

3. Дайте відповіді на питання/Answer the questions.

1. На що поширюється процес руйнування зуба, якщо вчасно не запломбувати каріозну порожнину?
2. Що таке пульпіт?
3. Що ви можете сказати про біль при пульпіті?
4. На які види поділяються пульпіти за своїм перебігом?
5. Що ви можете сказати про гострий пульпіт?
6. Як характеризується гострий гнійний пульпіт?
7. Що ви можете розповісти про хронічні пульпіти?
8. Що робить лікар під час лікування пульпи?
9. З яких двох частин складається лікування пульпіту?

4. Перекладіть англійською мовою наступні слова і словосполучення/ Translate the following words and phrases into English.

Перебіг хвороби; м’які тканини зуба; каріозна порожнина; запалення; гострий та хронічний пульпіт; гнійний пульпіт; подразник; оголена ділянка; миш’якова паста; “зубний нерв”; “мертвий зуб”; пломбування; придатний; больова чутливість.

5. Замість крапок поставте потрібні прийменники/Instead of dots put the necessary prepositions.

1. Лікар ... час лікування пульпіту накладає ... оголену ділянку пульпи ліки (на; під; за; від; у).
2. Пульпа є необхідною ... живлення та нормального функціонування зуба (від; до; у; для).
3. Процес руйнування зуба розповсюдиться ... пульпу (у; під; на).
4. ... перебігом хвороби пульпіти поділяються ... гострі та хронічні (від; на; під; за).
5. Больові відчуття посилюються ... найменшого подразнення (від; за; у; на).

**6.Прочитайте текст “Пульпіт” ще раз і перекажіть його/
Read the text "Пульпіт" again and retell it.**

LESSON 15

Моделювання діалогу лікаря з пацієнтом для з'ясування його скарг (перкусія)

Modeling the doctor's dialogue with the patient to clarify his complaints (percussion).

**Методичне забезпечення заняття/
Methodological support of classes:**

1. Луцак С. М., Ільків А. В., Литвиненко Н. П. та ін. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків: у 2 книгах. Книга 2. Основи професійного мовлення/ С.М. Луцак, А.В. Ільків, Н. П.Литвиненко. – К.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина»,2019. – 456 с.
2. Основи стоматології: підручник / В.О. Маланчук, А.В. Борисенко, А.В. Харьков та ін.;за ред. В.О. Маланчука. — К.: Медицина, 2009. — 592 с.
3. Основні стоматологічні захворювання : навчальний посібник : у 2 ч.Ч. 2. Захворювання пародонта / А. М. Романюк, Є. В. Кузенко, О. І. Кузенкота ін. – Суми : Сумський державний університет, 2014. – 52 с.
- 4.Чикайло І.В. Праця лікаря-стоматолога: Методична розробка кафедри українознавства для студентів 2 курсу стоматологічного факультету англомовного відділення – Львів, 2019. – 15 с.

1.Прочитайте і запам'ятайте наступні слова і словосполучення/Read and memorize the following words and phrases

1. постукування – knocking
2. визначення – determination; definition
3. держак – handl
4. стукати – to knock; to tap
5. ріжучий – cutting
6. край – edge
7. жувальний – chewing
8. поверхня – serface
9. запалення (запальний процес) – inflammation
10. безболісний – painless
11. викликати – to cause; to evoke
12. рівномірний – equal
13. неприємний – unpleasant
14. відчуття – feeling; sensation

15. виникати – to arise
16. порівнювати / порівняти – to compare (to; with)
17. уражений – wounded; hurted
18. напрямок – direction
19. розрізняти – to distinguish; to differ
20. вісь – axis
21. боковий – lateral

2. А. Прочитайте текст/Read the text.

П Е Р К У С І Я

Перкусія (від лат. percussio – постукування, ударення) постукування по зубові – використовується для визначення стану пародонту. Пінцетом або держакком зонду стукають по ріжучому краю або по жувальній поверхні зуба. Якщо у періодонті немає запалення, перкусія є безболісною. Коли у зубі є запальний процес, від ударів, які не викликають неприємних відчуттів у здорових зубах, виникає больове відчуття. Під час перкусії удари повинні бути легкими і рівномірними. Починати перкусію необхідно зі здорових зубів, щоб не спричинити сильного болю і дати можливість хворому порівняти відчуття у здоровому та ураженому зубі.

Розрізняють вертикальну перкусію, коли напрямком ударів однаковим з віссю зуба, і горизонтальну, коли удари мають боковий напрямок.

Б. Дайте відповіді на запитання/Answer the questions.

1. Що таке перкусія?
2. Для чого застосовують перкусію?
3. Як проводять перкусію (чим)?
4. Якою є перкусія, коли є запалення?
5. Якою є перкусія, коли запального процесу немає?
6. Якими повинні бути удари під час перкусії?
7. З яких зубів потрібно починати перкусію? Чому?
8. Які види перкусії ви знаєте?
9. Чим відрізняється вертикальна перкусія від горизонтальної?

3. Перекладіть на англійську мову наступні слова і словосполучення/Translate the following words and phrases into English.

Постукування по зубові; визначення стану пародонту; напрямок

ударів; здорові зуби; держак зонду; вісь зуба; безболісний; запалення; жувальна поверхня; стукати; рівномірний; порівнювати відчуття; виникає больове відчуття.

4. Замість крапок поставте потрібні прийменники/Instead of dots put the necessary prepositions.

1. Перкусія – це постукування ... зубів (на; у; по).
2. Напрямок ударів є однаковим ... віссю зуба (під; на; з; в).
3. Починати перкусію потрібно ... здорових зубів (на; в; під; зі).
4. Якщо ... періодонті немає запалення, то перкусія є безболісною (на; у; до; з).
5. Перкусія використовується ... визначення стану пародонту (під; на; для; від).

**5. Прочитайте текст «Перкусія» ще раз і перекажіть його/
Read the text "Percussion" again and retell it .**